

CH. H. CARTER: *The Western European Powers 1500–1700. The Sources of History: Studies in the Uses of Historical Evidence*. Gen. ed. G. R. ELTON. London, The Sources of History Ltd. in association with Hodder & Stoughton Ltd., 1971. 347 s.

I et land, hvis forskningskapacitet misbruges til rutineadministration og beskæres af bevillingsmæssig påholdenhed eller panik-sparekampagner kan man undre sig lidt ved beklagelser over, at amerikanske historikere næppe producerer mere end én bog hvert eller hvert andet år. På den anden side kunde en europæisk forsker undertiden nok ønske sig en let modifikation af et velkendt, amerikansk slogan: *publish and perish*.

Det sidste gælder i hvert fald delvis den her anmeldte bog. Forfatteren, Ch. H. Carter er specialist i europæisk, diplomatisk historie og har indlagt sig solid fortjeneste ved sine undersøgelser (fra 1964) af informationstjenesten og beslutningsprocessen i det habsburgske diplomati 1598–1625. Hans nye bog, der udelukkende helliger sig de vesteuropæiske stormagter, har måske netop af denne grund fået præg af at være fagmandens personlige forskningserfaringer på godt og ondt. Den indeholder en nyttig oversigt over diplomatiets funktioner, udførlige – men metodisk ikke altfor stringente – beskrivelser af aktmaterialet og nyttige arkivalske og bibliografiske anvisninger for enhver, der vil begive sig ud i undersøgelser af europæisk storpolitik og korridorpolitik i denne periode. Men bogen er samtidig (sagligt og metodisk) lidet systematisk, den er holdt i en tung og ofte anstrengt vittig stil, den forfalder hyppigt til diskussion af trivialiteter, den beskæftiger sig – trods sin rummelige titel – overvejende med engelsk og spansk diplomati i årtierne omkring 1600, og dens grundopfattelse af diplomatisk historie er endelig vel traditionel.

E. LADEWIG PETERSEN

ALFRED RAPP: *Das fanatische Jahrhundert. Die grosse Legende von den Glaubenskriegen*. Stuttgart, Deutsche Verlags-Anstalt, 1970. 149 s. DM 16.80.

Bartholomæusnatten, den spanske armada eller Wallensteins død for snigmorderes hånd i den böhmiske grænseby Eger er vel begivenheder, der umiddelbart appellerer til enhver historisk interesseret læser. Men når – som i det foreliggende opus – samtlige dramatiske højdepunkter i Europas historie fra 1517 til 1648 røres sammen i én pærevælling, bliver resultatet kaotisk. Forf.s bombastisk proklamerede these er den, at periodens væbnede konflikter ikke skyldtes religiøse motiver, men var ren og skær magtpolitik. Da bogen ganske fattes litteraturhenvisninger og noter, bibringes en ubefæstet læser uvilkårligt det indtryk, at der er tale om et epokegørende nyt synspunkt. Hertil bidrager lejlighedsvis, ikke nærmere specificerede hib til »historikerne« – et karakteristisk træk ved underlødigt populær historieskrivning. Forf.s egentlige sigte har vist været at give en lind, underholdende anekdotisk fremstilling, der nødigt skulle berede læseren hovedbrud af nogen art, endsiige belemre ham med årstal, af hvilke bogen ikke rummer et eneste. Andre kunstgreb, der lader forf. fremtræde som alvidende og allestedsnærværende, er den konsekvent anvendte »historiske præsens«, samt tallose ytringer af fyrster og statsmænd, som forf. på forunderlig vis